

Ewolucja wyłączeń grupowych w unijnym prawie pomocy publicznej – od wyjątku do podstawowego instrumentu polityki pomocowej

dr hab. Stefan Akira Jarecki, prof. PW

Warszawa, 16 czerwca 2026 r.

Prakseologia

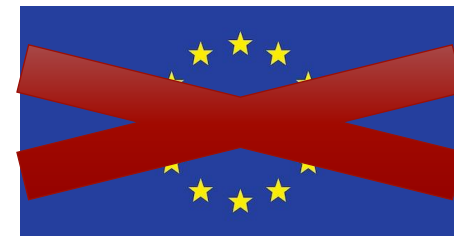
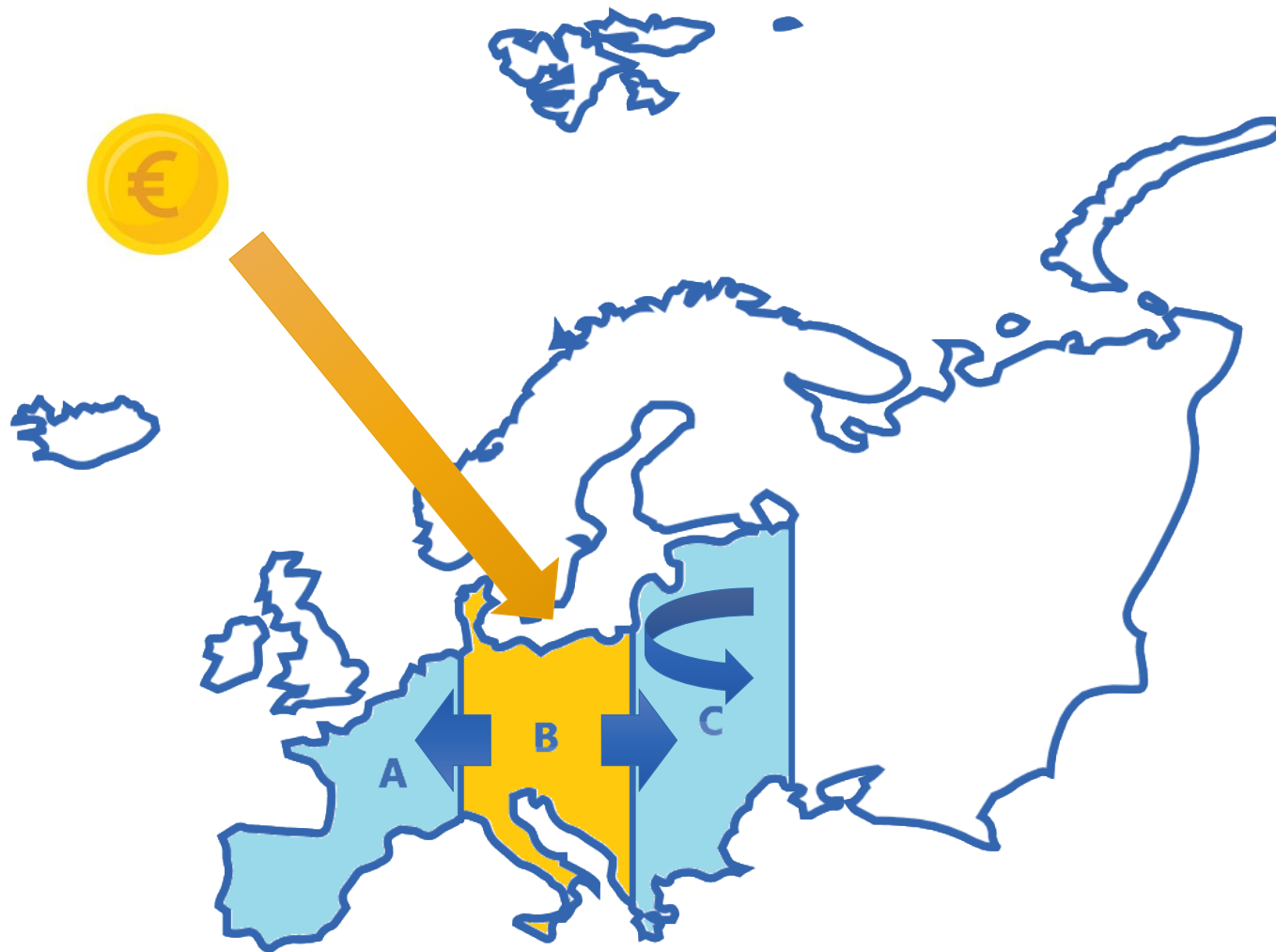
- Nauka o celowym działaniu człowieka.
- W swoim genialnym dziele „Traktat o dobrej robocie” (1955 r.) Tadeusz Kotarbiński wprowadził pojęcie sprawności działania jako ogólnej oceny tego, jak dobrze czynność została wykonana.

Rektor Uniwersytetu Warszawskiego prof. Stanisław Turski składa gratulacje prof. Tadeuszowi Kotarbińskiemu podczas uroczystości 140-lecia UW, źródło: ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego"

Dlaczego wprowadzono przepisy o pomocy publicznej?

Zakaz udzielania pomocy publicznej...

Art. 107 ust. 1 TFUE

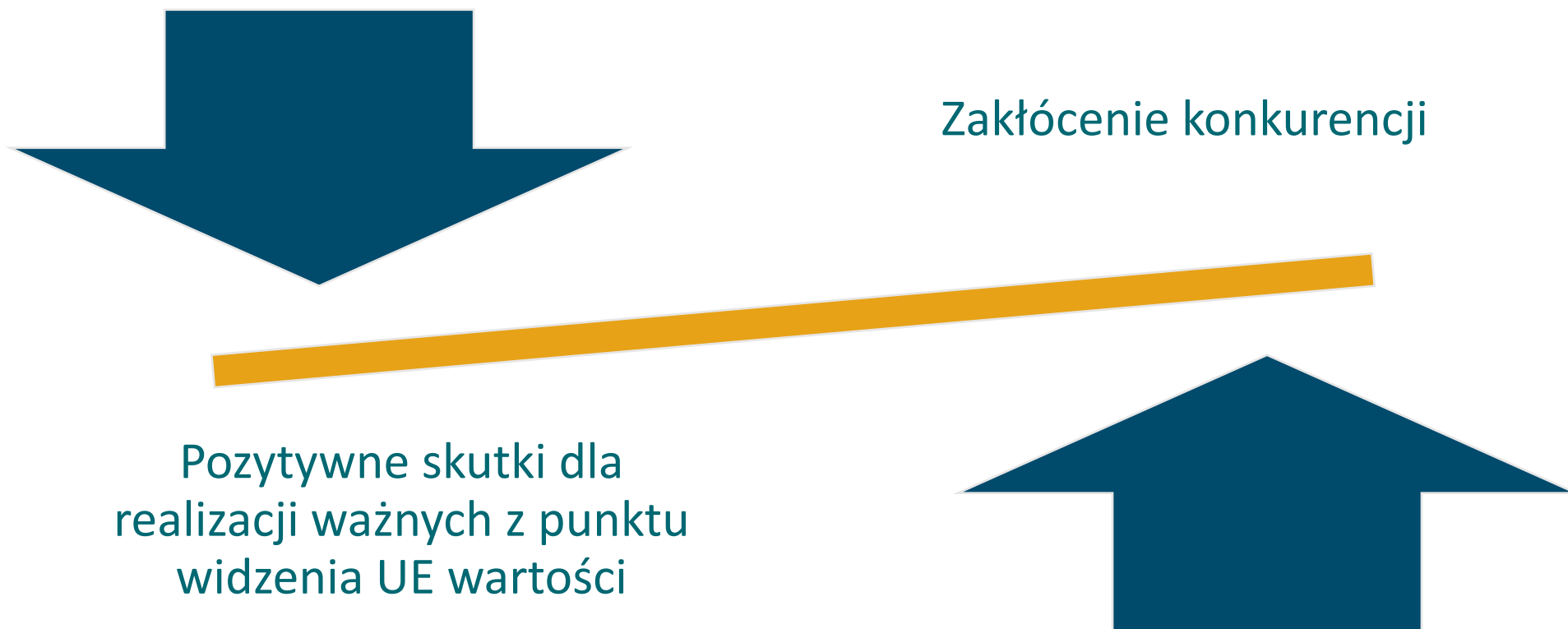
Z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktatach, wszelka pomoc **przyznawana przez Państwo** Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która **zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji** poprzez **sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom** lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim **wpływa na wymianę handlową** między Państwami Członkowskimi.

Zakaz udzielania pomocy publicznej nie jest bezwzględny...

Pomoc publiczna jest w UE co do reguły zakazana, jej udzielanie możliwe jest na zasadzie wyjątku, wówczas gdy:

1957-1998 – Pełny centralizm

KE zaczyna tonąć w morzu drobnych spraw o niewielkim znaczeniu dla rynku wewnętrznego

1998 – rozporządzenie upoważniające

rozporządzenie 994/98 – dało ono Komisji Europejskiej możliwość wydawania własnych rozporządzeń, które zwalniałyby określone kategorie pomocy z obowiązku zgłaszania.

2001-2008 okres konsolidacji

2008 r. – rozporządzenie Komisji 800/2008 – ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych (GBER) – wiele kategorii pomocy wyłączonej z obowiązku zgłaszania.

2014 – 2026 Kierunek wyznaczony przez SAM – State Aid Modernisation

Rozporządzenie 651/2014 – nowy GBER. Wprowadziło ono w życie zasadę: „Big on big, small on small”

2026 – domknięcie systemu
Przyjęcie TBER

Procedura akceptacji pomocy publicznej

Zapewnienie zgodności pomocy

Zgłoszenie środka pomocowego KE i zatwierdzenie pomocy w formie decyzji KE

Czasochłonne, liczne obciążenia administracyjne, coraz rzadsze w praktyce

Wyłączenia grupowe (blokowe), samodzielna ocena państw czł.

Warunki zgodności ukierunkowane na realizację celów polityk UE, zwłaszcza w obszarze klimatu

Idea wyłączeń grupowych

Pomoc
podlegająca
zgłoszeniu KE

Pomoc
wyłączona
z obowiązku
zgłoszenia KE

Monitoring *ex post*

Przejrzystość i środki
zaskarżenia

Wyłączenia Grupowe

GBER

Rozporządzenie Komisji 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu

ABER

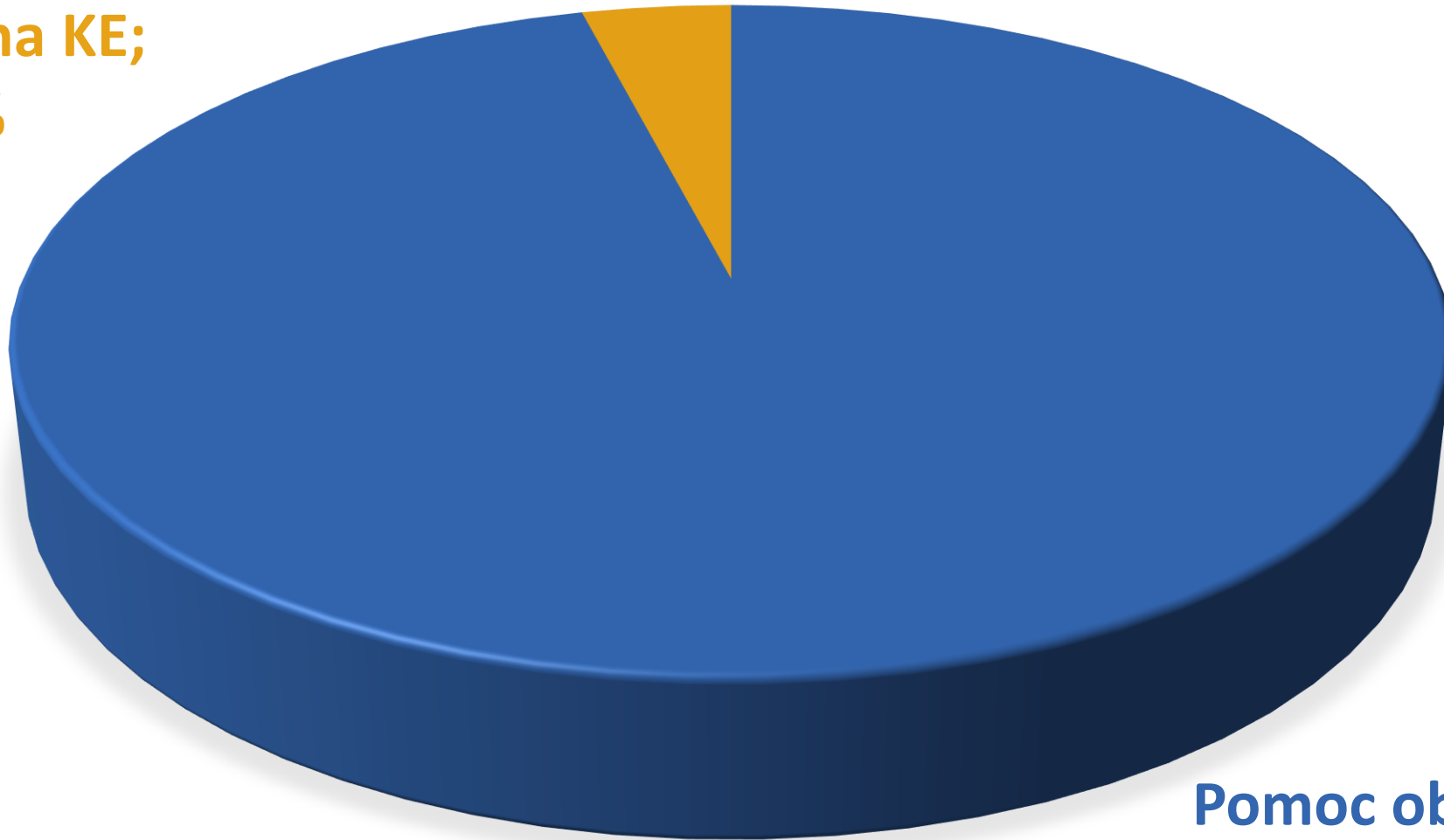
Rozporządzenie Komisji 2022/2472 z dnia 14 grudnia 2022 r. uznające niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

TBER

Rozporządzenie Komisji 2026/562 z dnia 16 marca 2026 r. uznające niektóre kategorie pomocy w sektorach transportu kolejowego, transportu wodnego śródlądowego i transportu multimodalnego za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 93, 107 i 108 Traktatu

Inne akty o charakterze podobnym do wyłączeń grupowych
np. rozporządzenie 1370/2007, decyzja UOIG

**Pomoc
zgłoszona KE;
4%**

**Pomoc objęta
GBER; 96%**

Wnioski

- Rozporządzenie o wyłączeniach grupowych ma charakter uproszczenia proceduralnego dla państw członkowskich oraz (przede wszystkim) dla KE, co nie oznacza, że jest proste w stosowaniu.
- Rozporządzenie o wyłączeniach grupowych służy realizacji polityk UE, a nawet staje się narzędziem przechwytywania interwencjonizmu państwa przez UE.
- Rozporządzenie o wyłączeniach grupowych nie daje prawa do uzyskania jakiejkolwiek pomocy, a jedynie stanowi narzędzie wyłączenia określonych kategorii pomocy z obowiązku zgłoszenia; państwa członkowskie starają się jednak udzielać pomocy, o której mowa w rozporządzeniu, a nawet współzawodniczą między sobą w tym zakresie („wyścig subsydiów”).
- Państwa członkowskie nie lubią udzielać pomocy wykraczającej poza wyłączenia grupowe, bo wiąże się to z wieloma problemami i dużą ilością pracy, jednocześnie KE ma skłonność do „GBERyzacji” pomocy – naciskania na państwa członkowskie by te rezygnowały ze zgłaszania pomocy i korzystały z wyłączeń grupowych.
- Wyłączenia grupowe wyznaczają na dłuższy okres kierunki udzielania wsparcia.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!

dr hab. Stefan Akira Jarecki, prof. PW